

Valvira

Sosiaali- ja terveysalan
lupa- ja valvontavirasto

Alkoholijuomien anniskelu

Sisällys

Johdanto	3
1. Anniskelutoiminta	4
1.1 Alkoholijuoma	4
1.2 Anniskelun luvanvaraisuus	4
1.3 Henkilökunta.....	5
1.4 Luvanhaltijan edustaja ja anniskelupassi	6
1.5 Anniskelukiellot ja asiakkaat	6
1.6 Anniskeluaika ja sen jatkaminen	8
1.7 Alkoholiannokset anniskelussa	9
1.8 Alkoholijuomien vähittäismyynti anniskelupaikassa.....	10
1.9 Toiminta anniskelualueella.....	10
1.10 Keittiöalkoholi	11
1.11 Alkoholijuomien hankinta anniskeluun	12
1.11.1 Alkoholin kaupallinen maahantuonti anniskelua varten	12
1.12 Tietojen keräys ja raportointivelvollisuus	13
1.13 Alkoholikirjanpito ja alkoholivarasto.....	13
2. Alkoholijuomien markkinointi ravintolassa	13
2.1 Väkevien alkoholijuomien mainonta	13
2.2 Mietojen alkoholijuomien markkinointi.....	14
2.2.1 Alkoholijuomien hinnoittelu ja hintailmoittelu (Happy hour)	14
2.3 Sopimaton myyninedistäminen	15
2.4 Alkoholijuomiin liittyvät pelit ja arpajaiset	15
2.5 Kuluttajien tuottaman sisällön hyödyntäminen ja tarjoaminen kuluttajien jaettavaksi tietoverkon palveluissa	15
2.6 Yhdistetyt tarjoukset ja ohjelmapaketit.....	16
2.7 Kanta-asiakastilaisuudet	17
2.8 Tuote-esittelyt	17
2.9 Alkoholijuomien mainostaminen yleisellä paikalla	17
2.10 Alkoholijuomien hinnasta annettavan hyvityksen kieltö	18
3. Valvonta ja seuraamukset	18
3.1 Oma-valvonta	18
3.2 Viranomaisvalvonta	19
3.3 Sanktiot anniskelusäännösten rikkomisesta.....	20
3.4 Sanktiot alkoholilain mainontasäännösten rikkomisesta.....	21
4. Anniskeluluvan hakeminen	21
4.1 Hakijaa koskevat vaatimukset.....	22
4.2 Määräaikainen anniskelulupa.....	24
4.3 Anniskelupaikkaa koskevat vaatimukset	24
4.4 Anniskelujan jatkaminen	26
4.5 Anniskelupaikan vähittäismyyntilupa.....	27
4.6 Anniskelu tilaisuuksissa ja tapahtumissa	27
4.7 Hakemuksen peruuttaminen	28
4.8 Muutokset yhtiön omistus- ja hallintasuhteissa	28
4.9 Muutokset anniskelutoiminnassa	28
4.9.1 Anniskelualueen muuttaminen.....	28
4.10 Omistajanvaihdos ja toiminnan siirtäminen uuteen liikehuoneistoon	29
4.11 Anniskelutoiminnan lopettaminen	29
4.12 Käsittelyajat	29
5. Lupa- ja valvontamaksut	30

Dnro V/7895/2018

20.2.2018

Johdanto

Tämä ohje käsittelee nimensä mukaisesti alkoholijuomien anniskelun keskeisiä aiheita ja tuo esille siihen liittyvää lainsäädäntöä sekä muita ohjeita. Ohje on tarkoitettu niin luvanhakijoiden, luvanhaltijoiden, työntekijöiden, opiskelijoiden kuin muidenkin aiheesta kiinnostuneiden käytettäväksi.

Valviralle kuuluu alkoholilain 60 §:n mukaan keskusvirastona aluehallintovirastojen lupahallinnon ja valvonnan ohjaus, yhteensovittaminen ja kehittäminen, alkoholihallinnon tieto-, tilasto- ja viestintäpalveluiden tuottaminen sekä alkoholijuomien vähittäismyynnin ja anniskelun sekä mainonnan ja myynninedistämisen valvonta koko maassa sekä aluksilla, joilla on Suomen kansalaisuus.

Ohjeen tarkoituksena on parantaa alkoholilain yleisten tavoitteiden toteutumista. Ohje korvaa Valviran ohjeen Alkoholiasiat ravintolassa 3/2017 1.3.2018 lukien.

Ohjeeseen on koottu alkoholijuomien anniskelua koskevat säännökset ja se on toteutettu yhteistyössä Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry:n ja aluehallintovirastojen kanssa. Ohjetta päivitetään kevään 2018 aikana valtioneuvoston ja sosiaali- ja terveysministeriön asetusten sisällöllä ja käytännön kokemusten tuomilla täsmennyksillä.

Ahvenanmaan maakunta voi maakuntalailla säätää poikkeuksia erinäisiin säännöksiin, joten ohjetta ei voi kaikilta osin soveltaa Ahvenanmaan maakunnassa.

Lisää alkoholijuomien anniskeluun liittyvää tietoa ja ohjeistusta on Valviran ja aluehallintovirastojen verkkosivuilla osoitteissa www.valvira.fi ja www.avi.fi.

Dnro V/7895/2018

20.2.2018

1. Anniskelutoiminta

Alkoholilain tarkoituksena on vähentää alkoholipitoisten aineiden kulutusta rajoittamalla ja valvomalla niihin liittyvää elinkeinotoimintaa alkoholin käyttäjilleen, muille ihmisille ja koko yhteiskunnalle aiheuttamien haittojen ehkäisemiseksi (AlkoL 1 §). Yksi näistä rajoitetuista ja valvotuista elinkeinotoiminnan muodoista on alkoholijuomien anniskelu.

1.1 Alkoholijuoma

Alkoholipitoisella aineella tarkoitetaan sellaista ainetta ja tuotetta, joka sisältää enemmän kuin 1,2 tilavuusprosenttia etyylialkoholia ja alkoholijuomalla tarkoitetaan juotavaksi tarkoitettua alkoholipitoista ainetta, joka sisältää korkeintaan 80 tilavuusprosenttia etyylialkoholia (AlkoL 3 §).

Miedolla alkoholijuomalla tarkoitetaan alkoholijuomaa, joka sisältää enintään 22 tilavuusprosenttia etyylialkoholia ja väkevällä alkoholijuomalla enemmän kuin 22 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävää alkoholijuomaa (AlkoL 3 §).

1.2 Anniskelun luvanvaraisuus

Alkoholijuoman anniskelulla tarkoitetaan alkoholijuoman myyntiä nautittavaksi myyjän hallitsemisissa tiloissa tai myyjän järjestämässä valvonnassa (AlkoL 3 §).

Ennen anniskelutoiminnan aloittamista on haettava ja saatava anniskelulupa. Yli 2,8 % alkoholia sisältäviä alkoholijuomia ei saa myydä ilman lupaa (AlkoL 5 § ja 6 §). Alkoholijuomia ei myöskään saa välittää tai luovuttaa palkkiota vastaan (AlkoL 84 §).

Alkoholijuomaa ei saa nauttia ravitsemisliikkeessä tai muussa paikassa, jossa yleisölle maksusta pidetään saatavana ruokaa tai virvokkeita eikä kokoontumislaissa tarkoitettussa yleisötilaisuudessa. Paikan omistaja, tilaisuuden toimeenpanija eikä järjestyksenvalvoja saa sallia alkoholijuoman nauttimista, jos kyseisessä paikassa ei ole voimassa olevaa anniskelulupaa. (AlkoL 85 §).

Kaikki alkoholijuomien anniskeluun aikaisemmin myönnetty voimassa olevat luvat oikeuttavat 1.3.2018 alkaen anniskelemaan kaikkia alkoholijuomia (AlkoL 93 §).

Alkoholijuomien anniskelussa ei saa toimia hyvän tavan vastaisesti. Toime pidetään hyvän tavan vastaisena, jos se on selvästi ristiriidassa yleisesti hyväksytyjen yhteiskunnallisten arvojen kanssa ja erityisesti, jos siinä suhtaudutaan hyväksyvästi tai välinpitämättömästi terveyden vaarantamiseen alkoholin vaikutuksen alaisena taikka huumausaineilla, lääkevalmisteilla tai kemikaaleilla (AlkoL 4 §).

Alkoholilaista annetun hallituksen esityksen mukaan hyvän tavan vastaista ei välttämättä ole esimerkiksi ruokailun ja siihen kuuluvien alkoholijuomien pakettihinnoittelu, mutta markkinoinnista ja anniskelun luonteesta riippuen alkoholijuomien anniskelu periaatteella ”juo niin paljon kuin haluat” tiettyyn

Dnro V/7895/2018

20.2.2018

hintaan voi olla hyvän tavan vastaisena kiellettyä. Vastaavasti joissakin tilanteissa alkoholijuomien anniskelu velaksi esimerkiksi heikoille kuluttajaryhmille voisi kokonaisarvion perusteella olla hyvän tavan vastaista.

Hallituksen esityksen mukaan esimerkiksi juomiskilpailujen järjestäminen voisi olla asiakkaiden terveyden vaarantamista, jos kilpailuissa nautitaan suuria määriä alkoholijuomia hyvin nopeasti. Esimerkiksi alkoholijuomien anniskelutoiminnan yhteydessä voi samoin perustein olla hyvän tavan vastaista myydä tai sallia käytettävän alkoholia epätavallisilla menetelmillä kuten limakalvoille imeyttämällä tai hengittämällä.

Enintään 2,8 painoprosenttia etyylialkoholia sisältäviä kiinteitä alkoholivalmisteita, esimerkiksi suklaamakeisia tai jäätelöitä, saa myydä vapaasti. Tätä vahvempien tuotteiden vähittäismyyntiä, anniskelua ja markkinointia koskevat alkoholilain alkoholijuomien säännökset kuten esimerkiksi ikärajat. Enemmän kuin 2,8 tilavuusprosenttia sisältävien alkoholijuomien vähittäismyynti ja anniskelu edellyttävät lupaa ja enemmän kuin 5,5 tilavuusprosenttia sisältävien alkoholijuomien vähittäismyynti kuuluu alkoholiyhtiön yksinoikeuden piiriin. Alkoholilain soveltamisessa valmisteen alkoholipitoisuutena tilavuusprosentteina pidetään sen alkoholipitoisuutta painoprosentteina. (AlkoL 55 §).

1.3 Henkilökunta

Anniskelupaikassa pitää toiminnan laajuus ja laatu huomioon ottaen olla riittävästi henkilökuntaa tehokkaan valvonnan ja järjestyksenpidon toteuttamiseksi. Henkilökunnan tulee valvoa alkoholilaissa säädettyjen kieltojen ja velvoitteiden noudattamista ja vastata järjestyksenpidosta ja anniskelupaikassa (AlkoL 38 §).

Lupaviranomainen saa määrätä paikan sijainnista, toiminnan erityisestä luonteesta tai toiminnassa esille tulleista muista erityisistä olosuhteista johtuvia henkilökunnan määrään liittyviä ehtoja ja rajoituksia, jos ne ovat välttämättömiä valvonnan turvaamiseksi anniskelupaikassa ja sen ympäristössä, järjestyshäiriöiden ja meluhaitan ehkäisemiseksi asuinympäristössä tai yleisen järjestyksen ja turvallisuuden varmistamiseksi (AlkoL 22 §).

Alkoholijuomia myyvä ja vähittäismyyntin tai anniskelun valvontaan osallistuva henkilö ei tehtävässään saa olla alkoholin eikä muun päihdyttävän aineen vaikutuksen alaisena (AlkoL 38 §).

Anniskelupaikassa tulee olla paikalla luvanhaltijan edustajana tämän määräämä vastaava hoitaja tai muu luvanhaltijan tähän tehtävään nimeämä henkilö, jos paikka on avoinna asiakkaille. Henkilö, joka ei ole täyttänyt 18 vuotta, ei saa toimia vastaavana hoitajana tai muuna tehtävään nimettynä henkilönä eikä myydä tai anniskella alkoholijuomaa. 16 vuotta täyttänyt henkilö saa anniskella alkoholijuomia vain vastaavan hoitajan tai muun tehtävään nimetyn henkilön välittömän valvonnan alaisena. (AlkoL 38 §).

Dnro V/7895/2018

20.2.2018

1.4 Luvanhaltijan edustaja ja anniskelupassi

Anniskelupaikassa tulee olla paikalla luvanhaltijan edustajana tämän määräävä vastaava hoitaja tai muu luvanhaltijan tähän tehtävään nimeämä henkilö, jos paikka on avoinna asiakkaille. Vastaavan hoitajan ja muun tehtävään nimetyn henkilön tulee olla täyttänyt 18 vuotta (AlkoL 38 §).

Anniskeluluvanhaltijan on huolehdittava siitä, että vastaavalla hoitajalla tai muulla tehtävään nimetyllä henkilöllä on alkoholilain tuntemista osoittava Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston (Valvira) hyväksymän mallin mukainen todistus (AlkoL 57 §).

Alkoholilain tuntemista osoittavan todistuksen (*anniskelupassi*) myöntää valtioneuvoston toimiluvan tai opetusministeriön järjestämisluvan nojalla ravintolapalvelun koulutusta antava oppilaitos. Todistus myönnetään henkilölle, joka on suorittanut hyväksyttävästi alkoholilain ja sen valvonnan toimintatapojen tuntemista arvioivan kokeen tai saanut vastaavat tiedot sisältävän koulutuksen taikka suorittanut tutkinnon, johon vastaavat tiedot sisältyvät. Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset kokeen sisällöstä ja arvioinnista sekä sitä vastaavista koulutuksista ja tutkinnoista (AlkoL 58 §).

Sen, joka alkoholilain voimaan tullessa 1.3.2018 on vanhan alkoholilain (1143/1994) 21 b §:ssä tarkoitetulla tavalla kelpoinen toimimaan anniskelupaikan vastaavana hoitajana, katsotaan täyttävän myös uuden lain mukaiset alkoholilain tuntemista osoittavaa todistusta koskevat pätevyysvaatimukset. Myös vanhan alkoholilain voimassaoloaikana myönnetty anniskelupassi on riittävä todistus alkoholilain tuntemisesta. (AlkoL 93 §).

1.5 Anniskelukiellot ja asiakkaat

Alkoholijuomaa ei saa myydä eikä muutoin luovuttaa vähittäismyynnissä eikä anniskelussa:

- 1) alle 18-vuotiaalle;
- 2) henkilölle, jonka päihtymys on selvästi havaittavissa tai joka käyttäytyy häiritsevästi;
- 3) jos on aihetta olettaa alkoholijuoman luvatonta luovuttamista tai välittämistä (AlkoL 37 §).

Alkoholijuomien hallussapitoa ja nauttimista anniskelupaikassa ei saa sallia henkilölle, joka on alle 18-vuotias, jonka päihtymys on selvästi havaittavissa tai joka käyttäytyy häiritsevästi (AlkoL 37 §).

Asiakasta, jonka päihtymys on selvästi havaittavissa, ei saa päästää anniskelupaikkaan. Anniskelupaikassa oleva asiakas, jonka päihtymys on selvästi havaittavissa, tulee poistaa anniskelupaikasta (AlkoL 36 §).

län todistaminen anniskelupaikassa

Alkoholijuomien ostaja ja anniskelualueella oleskeleva on velvollinen vaa-dittaessa todistamaan ikänsä alkoholijuomien vähittäismyyntiä ja anniskelua valvovalle henkilökunnalle ja alkoholilain noudattamisen valvontaa

Dnro V/7895/2018

20.2.2018

suorittavalle viranhaltijalle viranomaisen myöntämällä kuvallisella henkilökortilla, ajokortilla tai passilla taikka viranomaisen myöntämällä muulla luotettavalla kuvallisella asiakirjalla (AlkoL 40 §). Näitä voivat olla esimerkiksi pakolaisen matkustusasiakirja tai muukalaispassi. Myös Trafín mobiiliajokortti käy iän todistamiseen.

Ulkomaiset viranomaisten antamat kuvalliset asiakirjat kelpaavat myös todistuksiksi, jos ne eivät vaikuta helposti väärennettäviltä ja niistä käy ilmi luotettavasti henkilön ikä.

Säännöksen tarkoituksena ei ole varmistua asiakkaan henkilöllisyydestä. Ratkaisevaa on asiakkaan iästä varmistuminen.

Alaikäisten oleskelua anniskelupaikassa ei ole alkoholilaissa kielletty. Luvanhaltija voi kuitenkin asettaa ikärajan anniskelupaikkaan.

Alkoholilaissa on säännös K-18 katsomotiloista. Anniskelualueeksi voidaan hyväksyä urheilu-, liikunta-, musiikki- tai muun niihin verrattavan tapahtuman katsomotila, jos se on varattu yksinomaan 18 vuotta täyttäneille henkilöille. K-18 katsomotilaan ei saa päästää alaikäisiä, kun siellä anniskellaan. (AlkoL 18 §).

Luvanhaltijan ja anniskelupaikan henkilökunnan vastuulla on valvoa, että alaikäinen ei anniskelupaikassa voi nauttia esimerkiksi jonkun toisen asiakkaan hänelle välittämää alkoholiuomaa (AlkoL 37 § ja 38 §).

Siitä huolimatta, että järjestyksenvalvojat saattavat tarkistaa nuorten henkilöiden iän anniskelupaikkaan tultaessa, pitää myös myyntihenkilökunnan ostotilanteessa tarkistaa asiakkaan ikä aina, jos asiakasta on ulkoisen olemuksen tai muun syyn perusteella vähänkin aihetta epäillä alle 18-vuotiaaksi. Henkilötodistusten tarkastamisen rajaaminen asiakaskunnassa ei kuitenkaan saa perustua syrjivään käytäntöön esimerkiksi kansallisen alkuperän perusteella.

Päihtynyt asiakas

Asiakasta, jonka päihtymys on selvästi havaittavissa, ei saa päästää anniskelupaikkaan (AlkoL 36 §).

Kaikenlaisten haittojen ja häiriöiden välttämiseksi päihtynyt henkilö on poistettava anniskelupaikasta heti, kun päihtymys on hänessä selvästi havaittavissa (AlkoL 37 §). Poistaminen on hoidettava hienovaraisesti, mutta päättävästi.

Jos poistettava asiakas ei voimakkaan humalatilan takia pysty huolehtimaan itsestään, henkilökunnan tulee huolehtia, että kotiinlähtö tapahtuu turvallisesti (esimerkiksi tilaamalla asiakkaalle taksi). On sallittua, että hän jää valvotusti odottamaan ravintolan eteistilaan kotiinkuljetusta.

Asiakasturvallisuudesta huolehtiminen voi poistamistilanteessa joskus edellyttää poliisin puoleen kääntymistä. Heitteillepanosta on säädetty rangaistus rikoslaki 21:14 §).

Dnro V/7895/2018

20.2.2018

Päihtyneen henkilön arvostelukyky on voimakkaasti heikentynyt. Tämän vuoksi hän voi olla arvaamaton eikä hänen käyttäytymistään voi ennakoita. Päihtynyt saa helposti aikaan häiriötilanteen esimerkiksi ottaessaan itselleen toisen asiakkaan juoma-annoksen. Päihtymys on yleensä selvästi havaittavissa jos:

- henkilöllä on vaikeuksia kiinnittää katsetta tai henkilöllä on lasittunut katse
- henkilö käyttäytyy häiritsevästi, äänekkäästi ja hän on ylenpalttisen itsevarma
- henkilöllä on vaikeuksia käsittää asioita ja ymmärtää toisen sanomaa
- henkilön liikkeet ovat epävarmat ja kömpelöt, hänellä on vaikeuksia saada otetta esineistä ja refleksit ovat hitaat
- hän läikyttelee juomaansa ja lasia on vaikea viedä suulle
- henkilö kävelee huojuen tai kaatuu ilman tukea
- henkilöllä on sammaltava puhe eikä se ole enää ymmärrettävää
- henkilö on sekava tai hänen on vaikea kontrolloida tunteitaan
- henkilö nuokkuu tai saattaa torkahtaa helposti tai on sammunut/nukkuu
- henkilö voi pahoin.

Päihtymyksen, joka on selvästi havaittavissa, tunnusmerkkejä arvioidaan aina tilannekohtaisesti. Päihtymyksen arvioinnissa on otettava huomioon se, että päihtymykseen viittaavat tunnusmerkit saattavat johtua sairaudesta tai vammasta. Tunnuksmerkkien soveltaminen ei saa johtaa syrjintään sairauden tai vamman perusteella.

Oikeus valita asiakkaat

Majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetun lain 5 §:n mukaan toiminnan harjoittajalla ja liikkeen henkilökunnalla on oikeus evätä asiakkaaksi pyrkivältä pääsyyn liikkeeseen, jos siihen on järjestyksenpidon tai liikkeen toiminta-ajatuksen vuoksi perusteltu syy. Toiminta-ajatuksen perustuen asiakasvalintaa voidaan suorittaa mm. asettamalla sisäänpääsyn edellytykseksi ikärajoja tai pukeutumiseen liittyviä vaatimuksia.

Yksityisistä turvallisuuspalveluista annetussa laissa todetaan, että järjestyksenvalvojalla on myös oikeus estää pääsy toimialueelleen henkilöltä, joka ei täytä pääsyn edellytykseksi asetettua ikärajavaatimusta tai muita ehtoja, jotka laissa tai sen nojalla annetuissa määräyksissä on asetettu järjestyksenvalvojan toimialueelle pääsemiseksi tai jotka tilaisuuden järjestäjä tai alueen haltija on asettanut sinne pääsemiselle.

Asiakkaiden valintaperusteet eivät saa olla syrjiviä. Syrjinnän kiellosta säädetään yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 8 §:ssä. Ketään ei saa syrjiä esimerkiksi kansallisen alkuperän, kielen, uskonnon, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden, sukupuolisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

1.6 Anniskeluaika ja sen jatkaminen

Yli 2,8 % alkoholijuomien anniskelu on sallittu kello 9:stä kello 1.30:een ellei lupaviranomainen ole rajoittanut anniskeluaikaa. Anniskelua saadaan

Dnro V/7895/2018

20.2.2018

kuitenkin jatkaa itsenäisyyspäivän, uudenvuoden, vapun ja juhannuksen aattoyönä kello 3:een. (AlkoL 22§ ja 43 §).

Anniskeluaikaa voidaan jatkaa sisätiloissa kello 1.30 jälkeen kello 4:ään lupaviranomaiselle tehtävällä ilmoituksella. Anniskelua saa jatkaa kello 4:ään ulkotilassa ja anniskelun saa aloittaa aikaisintaan kello 7, jos lupaviranomainen on myöntänyt siihen luvan majoituspaikan aamiaistarjoilun yhteyteen. (AlkoL 44 §).

Anniskeluaikaa ei voi jatkaa 01.30 jälkeen yhteisellä anniskelualueella (AlkoL 44 §).

Jos anniskelua jatketaan anniskelupaikassa kello 1.30:n jälkeen, lupanhaltijan tulee asettaa yksi järjestyksenvalvoja jokaista alkavaa sataa asiakasta kohti valvomaan järjestystä ja turvallisuutta anniskelupaikassa ja sen välittömässä läheisyydessä kello 1.30:stä asiakkaiden alkoholijuomien nauttimisen päättymiseen asti ellei lupaviranomainen ole toisin määrännyt. (AlkoL 45 §.)

Anniskeltujen alkoholijuomien nauttiminen on sallittu yhden tunnin ajan anniskeluajan päättymisen jälkeen (AlkoL 43 §). Anniskelupaikkaa ei tarvitse sulkea nauttimisajan päättyessä.

Alkoholilain kokonaisuudistuksen voimaan tultua 1.3.2018 voimassa olevaan lupaan jatkaa anniskelua kello puoli kolmeen tai kello puoli neljään sovelletaan luvan myöntämishetkellä voimassa olleita säännöksiä luvan voimassaolon ajan, ellei lupanhaltija tee alkoholilain 44 §:ssä tarkoitettua jatkoaikailmoitusta (AlkoL 93 §).

1.7 Alkoholiannokset anniskelussa

Alkoholijuomaa saa myydä anniskelussa nautittavaksi vain avatuissa pakkauksissa tai annosteltuna lasiin tai muuhun astiaan (AlkoL 41 §). Majotus- ja ravitsemistoiminnasta annetussa laissa tarkoitettulle matkustajalle tapahtuvassa anniskelussa majoitushuoneessa sekä suljetuille seurueille tapahtuvassa anniskelussa lupanhaltijan kokoustilassa tai vastaavalla alueella voidaan käyttää myös avaamattomia pakkauksia, jos tarjolla olevien alkoholijuomien määrä on rajoitettu asiakasmäärän ja anniskelun valvonnan vaatimusten mukaisesti. Alkoholijuomien määrän rajoittamisesta voidaan säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. (AlkoL 45 §).

Jos alkoholijuomaa myydään anniskelussa annosteltuna, sitä tulee olla asiakkaan saatavilla perusannoksina. Väkevien alkoholijuomien perusannos on 4 senttilittraa, enemmän kuin 15 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävän miedon alkoholijuoman perusannos on 8 senttilittraa, enemmän kuin 8 mutta enintään 15 tilavuusprosenttia sisältävän miedon alkoholijuoman perusannos on 12 senttilittraa ja muun miedon alkoholijuoman perusannos on 33 senttilittraa (AlkoL 41 §).

Lupaviranomainen saa määrätä anniskelulupa- tai anniskelualueen hyväksymiseen anniskeluannosten kokoon liittyviä ehtoja ja rajoituksia, jos ne ovat välttämättömiä valvonnan turvaamiseksi anniskelupaikassa ja sen

Dnro V/7895/2018

20.2.2018

ympäristössä, järjestyshäiriöiden ja meluhaitan ehkäisemiseksi asuin ympäristössä tai yleisen järjestyksen ja turvallisuuden varmistamiseksi (AlkoL 22 §).

1.8 Alkoholijuomien vähittäismyynti anniskelupaikassa

Alkoholijuoman vähittäismyyntillä tarkoitetaan alkoholijuoman myyntiä nautittavaksi muualla kuin myyjän hallitsemisissa tiloissa tai myyjän järjestämissä valvonnassa (AlkoL 3 §). Alkoholijuomien vähittäismyyntiä saa harjoittaa vain luovuttamalla niitä asiakkaalle hyväksytyssä vähittäismyyntipaikassa (AlkoL 35 §).

Anniskelupaikassa voidaan myydä anniskelussa olevia korkeintaan 5,5 % alkoholijuomia normaalien alkoholijuomien vähittäismyyntin sääntöjen mukaisesti asiakkaille mukaan otettavaksi, jos aluehallintovirastolta on haettu ja saatu korkeintaan 5,5 % alkoholijuomien vähittäismyyntilupa anniskelupaikkaan (AlkoL 17 §).

Alkoholijuomaa saa vähittäismyydä vain valmiiksi täytetyissä suljetuissa pakkauksissa (AlkoL 41 §). Alkoholijuomien astiointi edellyttää alkoholijuomien valmistuslupaa eikä astiointia saa suorittaa muualla kuin hyväksytyssä valmistuspaikassa (AlkoL 3 § ja 14 §).

Vähittäismyyntiluvan mukaisia alkoholijuomia, joissa on enemmän kuin 2,8 % alkoholia, saa vähittäismyydä vain kello 9:n ja 21:n välisenä aikana (AlkoL 17 § ja 42 §).

Lupaviranomainen saa asettaa vähittäismyyntin kassa- ja myyntijärjestelyjä koskevia lupamääräyksiä, jos paikan sijaintiin tai toimintaan liittyy erityisiä valvonnan tai yleisen järjestyksen ja turvallisuuden riskejä tai jos samassa toimipaikassa harjoitetaan myös anniskelua (AlkoL 17 §).

Lupaviranomainen voi rajoittaa anniskelupaikan vähittäismyyntin myyntiaikaa ja asiakkaille myytäviä myyntimääriä, jos se on välttämätöntä valvonnan turvaamiseksi anniskelupaikassa ja sen ympäristössä, järjestyshäiriöiden ja meluhaitan ehkäisemiseksi asuin ympäristössä tai yleisen järjestyksen ja turvallisuuden varmistamiseksi (AlkoL 22 §).

Vähittäismyyntiä anniskelupaikassa koskevat myös muut alkoholijuomien vähittäismyyntin säännökset, jotka on esitelty tarkemmin Valviran ohjeissa Alkoholijuomien vähittäismyynti.

1.9 Toiminta anniskelualueella

Alkoholijuomien anniskelua saa harjoittaa vain luovuttamalla niitä asiakkaan nautittaviksi lupaviranomaisen hyväksymällä anniskelualueella. Alkoholijuomien anniskelualue tulee rajata tai merkitä selvästi, ellei alueen rajoja voida muutoin selvästi havaita. (AlkoL 36 §).

Kahdelle tai useammalle hakijalle voidaan myöntää lupa anniskeluun yhdellä anniskelualueella samanaikaisesti, jos yksi hakija ilmoittaa vastavansa alueen valvonnasta (AlkoL 19 §). Tällaisella yhteisellä anniskelualueella ei kuitenkaan voi jatkaa anniskelua klo 1.30 jälkeen (AlkoL 44 §).

Dnro V/7895/2018

20.2.2018

Anniskelualueella saa nauttia vain anniskeluluvan haltijan anniskelutarkoituksessa myymää alkoholijuomaa. Myöskään luvanhaltijan vähittäismyymää alkoholijuomaa ei saa nauttia anniskelupaikassa. (AlkoL 3 § ja 36 §).

Anniskeltua alkoholijuomaa ei saa kuljettaa anniskelualueen ulkopuolelle eikä nauttia sen ulkopuolella. Lupaviranomainen voi anniskelualueen hyväksyessään sallia, että asiakkaat kuljettavat alkoholijuomia saman anniskelupaikan anniskelualueelta toiselle luvanhaltijan omavalvontasuunnitelmassa hyväksymällä tavalla. Lupaviranomaisen hyväksymisen asiakkaiden alkoholijuomien kuljettamiselle voi hakea myös jo voimassa olevaan anniskelulupaan. (AlkoL 36 §).

Jos anniskeluluvan haltija tai anniskelupaikassa töissä oleva luovuttaa anniskelussa olevaa alkoholijuomaa pois vietäväksi ilman kyseisen juoman vähittäismyyntiin oikeuttavaa lupaa, hänet voidaan tuomita rangaistukseen alkoholirikoksesta (rikoslaki 50 a luku).

Lupaviranomainen saa määrätä paikan sijainnista, toiminnan erityisestä luonteesta tai toiminnassa esille tulleista muista erityisistä olosuhteista johtuvia anniskelualueeseen ja asiakaspaikkojen määrään sekä meluhaittojen ehkäisyyn liittyviä ehtoja ja rajoituksia, jos ne ovat välttämättömiä valvonnan turvaamiseksi anniskelupaikassa ja sen ympäristössä, järjestyshäiriöiden ja meluhaitan ehkäisemiseksi asuinympäristössä tai yleisen järjestyksen ja turvallisuuden varmistamiseksi. (AlkoL 22 §).

1.10 Keittiöalkoholi

Ravintola voi hakea lupaa keittiöalkoholin käyttämiseen ruoanvalmistuksessa. Keittiöalkoholijuomat on tarkoitettu yksinomaan ruoanvalmistamiseen, ja ne ovat alkoholiverottomia. Verottoman keittiöalkoholin käyttö juomien tai juomasekoitusten valmistamiseen on kielletty. Kiellon rikkominen johtaa käyttö- ja anniskeluluvan peruuttamiseen.

Lupaa on haettava Valvirasta. Luvan saaminen edellyttää, että keittiöalkoholin tarve on perusteltua ja käyttöpaikka täyttää sille asetetut vaatimukset.

Hakemukseen on liitettävä selvitys alkoholien käyttötarkoituksesta ja vuotuisesta ostotarpeesta (alkoholilajit ja litrat lajeittain, ruokareseptit).

Keittiöalkoholin käytöstä ja varastosta on pidettävä kirjaa ja luvanhaltijan kirjanpidosta on kyettävä jälkikäteen selvittämään käytetyn alkoholien määrä ja laatu.

Keittiöalkoholin käyttöluvan hakeminen pienimuotoiseen ruoanvalmistukseen ei kannata, sillä luvasta peritään lupamaksu ja vuotuinen valvontamaksu.

Myös anniskelua varten hankittuja alkoholijuomia voidaan siirtää tositteellisesti keittiöön ja käyttää niitä ruoan valmistuksessa. Anniskelujuomia saadaan käsitellä ruoan valmistuksessa raaka-aineena, jolloin niiden käyttö sisällytetään ruoan hintaan tai anniskella osana ruoka-annosta ja laskuttaa

Dnro V/7895/2018

20.2.2018

alkoholihinnaston mukaisesti. Kuten keittiöalkoholin, myös anniskelua varten hankittujen alkoholijuomien käyttämisestä ruoan valmistukseen on pidettävä kirjaa ja luvanhaltijan kirjanpidosta on kyettävä jälkikäteen selvittämään käytetyn alkoholin määrä ja laatu.

1.11 Alkoholijuomien hankinta anniskeluun

Anniskelupaikassa saadaan myydä ja nauttia vain sinne laillisesti toimitettua alkoholijuomaa. Alkoholijuomat on aina ostettava anniskelua varten anniskelupaikan lupanumerolle. Laillisesti alkoholijuomat hankitaan luvan saaneelta alkoholijuomien valmistajalta, tukkumyyjältä tai vähittäismyyjältä (AlkoL 30 § ja 46 §). Luvanhaltija voi myös tuoda maahan alkoholijuomat anniskelua varten (AlkoL 29 §).

Jos anniskelupaikassa tai sen yhteydessä myydään muuta kuin laillisesti sinne toimitettua alkoholijuomaa, luvanhaltija tai anniskelupaikassa toimessa oleva voidaan tuomita rangaistukseen luvattomasta alkoholipitoisen aineen myynnistä (rikoslain (39/1889) 50 a luku).

Asiakkaan omien alkoholijuomien tarjoilu ja nauttiminen anniskelupaikassa on aina kiellettyä. Ravintolassa järjestettävissä yksityistilaisuuksissa, kuten häissä, ei ole sallittua nauttia esimerkiksi häämäljana asiakkaan ulkomailta tuomaa samppanjaa, vaan yksinomaan laillisesti anniskeluun hankittuja alkoholijuomia.

Laki rajoittaa omien alkoholijuomien nauttimista myös sellaisissa tiloissa, joihin ei ole hankittu anniskelulupaa. Lain mukaan alkoholijuoman nauttiminen on kielletty ravitsemisliikkeessä tai muussa paikassa, missä yleisölle maksusta pidetään saatavana ruokaa tai virvokkeita sekä kokoontumislaisissa tarkoitettuissa yleisötilaisuudessa (AlkoL 85 §).

1.11.1 Alkoholin kaupallinen maahantuonti anniskelua varten

Anniskeluluvan haltija saa tuoda maahan anniskeluluvassa tarkoitettuja alkoholijuomia anniskelua varten tehtyään Valviralle ilmoituksen toimimisestaan maahantuojana (AlkoL 29 §). Ilmoitus on toimipaikkakohtainen.

Ilmoitus tehdään lomakkeella, joka löytyy osoitteesta www.valvira.fi. Ilmoituksen käsittelystä peritään maksu ja toimipaikkaan lähetetään kirje ilmoituksen vastaanottamisesta. Tämä kirje esitetään tullille maahantuonnin yhteydessä.

Maahantuojalla on vastuu maahantuomistaan alkoholijuomista (AlkoL 30 §). Valvira ohjaa ja valvoo tämän vastuun toteutumista. Maahantuojan velvollisuutena on raportoida kuukausittain Valviralle.

Alkoholijuoma on maahantuotaessa ilmoitettava verotettavaksi. Alkoholijuoman maahantuontia pidetään laittomana, jos siitä ei ole suoritettu Suomessa alkoholiveroa.

Dnro V/7895/2018

20.2.2018

1.12 Tietojen keräys ja raportointivelvollisuus

Luvanhaltijan velvollisuutena on toimittaa määräajoin valvontaviranomaisille myyntiään ja muuta toimintaansa koskevat valvonnan ja toiminnan riskien arvioimisen kannalta tarpeelliset ilmoitukset ja tiedot. Tarkemmat säännökset ilmoitusten ja tietojen toimittamisesta annetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella. (AlkoL 62 §).

Jokaisen luvanhaltijan on toimitettava tiedot aluehallintovirastolle ilmoituskauden päättyessä. Aluehallintovirastot tallentavat ilmoituksen tiedot alkoholielinkeinorekisteriin. Luvanhaltija voi täyttää ja palauttaa ilmoituslomakkeen joko paperimuodossa, jolloin lomakkeen saa osoitteesta avi.fi tai sähköisesti osoitteessa www.valvira.fi.

Jos ilmoituskaudella ei ole ollut myyntiä eikä anniskelutoiminnan keskeytyksestä ole ilmoitettu lupaviranomaiselle, on ilmoitus annettava määräajassa ilmoituksin, että kaudella ei ole ollut myyntiä.

Tietojen saaminen on koko alan kannalta tärkeää, koska niiden avulla voidaan seurata alan kehitystä sekä ehkäistä harmaata taloutta ja talousrikollisuutta.

1.13 Alkoholikirjanpito ja alkoholivarasto

Luvanhaltijan on kirjattava myynti tileittäin siten, että siitä saadaan lupaviranomaiselle toimitettavan ilmoituksen tiedot.

Mahdollisessa viranomaisten tekemässä tarkastuksessa luvanhaltijan on pystyttävä osoittamaan, että anniskelupaikassa olevat alkoholijuomat on hankittu laillisesti.

Anniskelupaikan anniskelutiloissa ei saa säilyttää muita kuin sinne lupanumerolla hankittuja alkoholijuomia. Asiakkaiden omat, säilytettäväksi jätetyt alkoholijuomat on pidettävä selkeästi erillään anniskelujuomista, esimerkiksi naulakossa tai muussa vastaavassa tilassa.

2. Alkoholijuomien markkinointi ravintolassa

2.1 Väkevien alkoholijuomien mainonta

Väkevien alkoholijuomien mainonta on pääsääntöisesti kiellettyä. Sallittua se on anniskelupaikan sisätiloissa, jolloin sen on oltava **asiallista**. Mainontaa voi olla myös muualla kuin anniskelualueella, esimerkiksi anniskelupaikan käytävillä tai sellaisissa tiloissa, joista ne eivät selkeästi näy ravintolasta ulos. Luvanhaltijan ylläpitämillä verkkosivuilla tai sosiaalisessa mediassa tapahtuva mainonta ei ole anniskelupaikassa tapahtuvaa mainontaa.

Väkeviä alkoholijuomia **ei saa markkinoida**

- tuotteissa, jotka on tarkoitettu asiakkaiden mukaan otettaviksi (postikortit, mainoslehtiset, reseptivihot, mukaan myytävät tulitikut yms.)
- tarjoamalla väkevistä alkoholijuomista maistiaisina.

Dnro V/7895/2018

20.2.2018

Mainonta ravintolatilojen **ulkopuolella** tai sijoittamalla väkevien alkoholi-juomien pulloja ravintolan ikkunaan on kielletty. Ulkoanniskelualueella mainonta ei saa olla selkeästi havaittavissa alueen ulkopuolelta. Väkeviä alkoholijuomien suuret mainokset tai hintakyltit, väkevien tunnuksilla varustetut aurinkovarjot tms. ovat sen vuoksi kiellettyjä.

Väkevistä alkoholijuomista valmistettujen drinkkien tai cocktailien mainonta merkitsee väkevien alkoholijuomien myynninedistämistä, mikä on kielletty ravintolan ulkopuolella. Väkeviä alkoholijuomia ei saa mainostaa lehti-ilmoituksissa, tv-mainoksissa, näyteikkunan sommitelmissa, ikkunateippauksissa, ulko-ovessa, ulkokylteissä, internetissä esimerkiksi ravintolan verkkosivuilla tai Facebook-sivuilla.

Anniskelupaikka saa väkevien alkoholijuomien mainontakiellon estämättä julkaista anniskeluhinnastonsa painettuna tai tietoverkossa esitettynä siten, että kaikki paikassa tarjolla olevat esitellään kuluttajille asiallisesti ja yhdenmukaisella tavalla. Tiettyjä yksittäisiä juomia ei voida nostaa esiin eikä niitä saa korostaa fontein, värein tai esimerkiksi asettelullisin keinoin.

2.2 Mietojen alkoholijuomien markkinointi

2.2.1 Alkoholijuomien hinnoittelu ja hintailmoittelu (Happy hour)

Alkoholilaisissa alkoholijuomien hinnoittelulle ei ole asetettu ylä- eikä alarajaa.

Alkoholilain 51 §:n mukaan kahta tai useampaa alkoholijuomapakkausta tai -annosta ei saa tarjota paljousalennuksella eli yhteiseen hintaan siten, että erikseen ostettuna samojen hyödykkeiden yksikköhinta on kalliimpi.

Kielto myydä paljousalennuksella koskee lain perustelujen mukaan myös sellaisia "kaksi yhden hinnalla" -tarjouksia, joissa alkoholijuomaa tarjotaan samanaikaisesti kahdelle henkilölle tilattuna halvemmalla kuin yksittäin tilattuna. Säännös ei kuitenkaan estä ravintolaa myymästä esimerkiksi yksityistilaisuuteen alkoholia ravintolan listahintaa halvemmalla, kunhan alempi hinnoittelu ei edellytä tietyn alkoholimäärän ostamista.

Säännös ei myöskään koske tilannetta, jossa samaa alkoholijuomaa myydään eri pakkauksissa, esimerkiksi 0,33 litran ja yhden litran pulloissa. Isommassa pakkauksessa alkoholijuoma saa olla litrahinnaltaan halvempi kuin pienemmässä pakkauksessa. Tämä koskee mm. oluen sekä puna- ja valkoviinin hinnoittelua, kun niitä anniskellaan laseittain tai pulloittain.

Juoma-annoksia mainostettaessa on kerrottava annoksen koko ja juomasekoituksen sisältämän alkoholijuoman määrä. Ilmoituksessa tulee mainita, kuinka paljon senttilitroina on esimerkiksi "iso tuoppi" olutta tai "lasi" punaviiniä. Suositeltavaa on aina mainita annoksen hinta. Anniskelupaikassa tulee olla ainakin pyynnöstä saatavilla hintatiedot kaikista paikassa myytävistä juomista.

Ravintola voi hinnoitella alkoholijuoman normaalia edullisemmaksi silloin, kun kysymyksessä on rajattu ryhmä kuten esimerkiksi kanta-asiakkaisiksi

Dnro V/7895/2018

20.2.2018

rekisteröityneet henkilöt. Erityiset kanta-asiakashinnat tai henkilökuntaalennukset ovat siten sallittuja.

2.3 Sopimaton myynninedistäminen

Alkoholilain 4 §:n sekä 50 §:n 2 momentin 7 kohdan nojalla alkoholi-juomien markkinointi on kiellettyä, jos se katsotaan hyvän tavan vastaiseksi, kuluttajan kannalta sopimattomaksi tai harhaanjohtavaksi.

Alkoholimainontaa, jolla asiakkaita houkutellessaan ilmaisen alkoholijuoman avulla tai tehdään tarjouksia, joiden mukaan alkoholijuomia saa sitä edullisemmin, mitä enemmän niitä juo, on viranomaisten valvontakäytännössä pidetty hyvän tavan vastaisena toimintana. Harhaanjohtavaa mainontaa on silloin kun kuluttajille luodaan totuutta vastaamaton käsitys esimerkiksi tuotteen ominaisuuksista, koosta tai hinnasta.

Esimerkkejä hyvän tavan vastaisesta ja **kielletystä** myynninedistämisestä:

- ”Ensimmäinen juoma ilmaiseksi”, ”Arvomme ilmaisia juomia”,
- Ravintolan”paketit”, joihin sisältyy oikeus nauttia rajoituksetta alkoholi-juomia: esim. ”VIP-lipulla alkoholijuomia vapaasti”, ”Kaksi juomaa yhden hinnalla”,
- Kanta-asiakaskortit, olutpassit ym. tositteet, joihin kerätään leimoja: esim. ”Joka kymmenes olut ilmaiseksi”, ”Joka viides juoma puoleen hintaan”,
- Kuluttajille jaettu lipuke; ”tällä kupongilla olut tai siideri ilmaiseksi ”

2.4 Alkoholijuomiin liittyvät pelit ja arpajaiset

Anniskelupaikassa voidaan järjestää pelejä, arpajaisia ja kilpailuja vain, jos ne eivät millään tavalla liity alkoholijuomiin eikä niiden palkintoina käytetä alkoholijuomia. **Alkoholin myynninedistäminen, jossa käytetään kuluttajan osallistumista peliin, arpajaisiin tai kilpailuun, on kielletty.** Luvanhaltija ei voi järjestää peliä, arpajaisia tai kilpailua, jossa on palkintona alkoholijuomaa. Myös alkoholijuomiin **liittyvät pelit**, arpajaiset ja kilpailut ovat kiellettyjä, vaikka niiden palkintona ei käytettäisi alkoholijuomaa. Toteuttamistavalla ei ole merkitystä; kiello sekä internetissä että anniskelupaikassa järjestettäviä, tavalla tai toisella alkoholijuomiin liittyviä pelejä, kilpailuja ja arpajaisia.

Epäsuoran mainonnan kiello estää käyttämästä kilpailupalkintona sellaisia alkoholittomia tuotteita, jotka kuuluivat tuoteperheeseen, jossa on myös alkoholipitoisia juomia.

2.5 Kuluttajien tuottaman sisällön hyödyntäminen ja tarjoaminen kuluttajien jaettavaksi tietoverkon palveluissa

Alkoholijuoman mainontaa on kiellettyä, jos siinä hyödynnetään **kuluttajien tuottamaa sanallista tai kuvallista sisältöä** tai saatetaan **kuluttajien jaettavaksi** mainostajan tai kuluttajien tuottamaa sisältöä. Kiellettyä on erityisesti kuluttajien omien juomiskuvien tai -videoiden käyttäminen mainonnassa ja jakaminen ravintolan internetsivujen tai yhteisöpalvelujen kautta sekä mainosfilmien tuottaminen kuluttajien kautta jaettavaksi.

Dnro V/7895/2018

20.2.2018

Valvira on ohjeistanut säännöksestä seuraavasti:

Mainostaja ei saa kehottaa tai kannustaa kuluttajia jakamaan tuotta-
maansa tai kuluttajien tuottamaa mainonnaksi katsottavaa sisältöä.
Useissa palveluissa on käytössä myös ns. ”tykkäys”-toiminto. Sitä, että ku-
luttaja varsinaista sisältöä tuottamatta ilmaisee pitävänsä mainostajan
tuottamasta sisällöstä, ei ole kielletty. Mainostajan ei siis tarvitse poistaa
tai estää ”tykkäyksiä”.

Sallittua on:

- mietojen alkoholijuomien mainonta perinteisillä internetsivuilla
- mietojen alkoholijuomien mainonta sosiaalisen median palve-
lussa, jos jakamistoiminnon käyttöä koskevat rajoitukset on huo-
mioitu ja kuluttajien mahdollisuus kirjoittaa sivulle on estetty tai
mainostaja poistaa alkoholimainonnaksi katsottavat kuluttajien
kommentit.
- kuluttajan tuottaman sisällön ja jakamismahdollisuuden hyödyntä-
minen muiden tuotteiden kuin alkoholijuomien mainonnassa. Jos
sisällön pääasiallinen viesti ei liity alkoholijuomiin, sitä ei tarvitse
poistaa.

Kiellettyä on:

- alkoholimainonnan jakamiseen kehottaminen aineiston yhtey-
dessä.
- linkit sosiaalisen median palveluihin ja jakamistoiminnon hyödyn-
täminen alkoholimainonnan yhteydessä mainostajan hallitsemilla
perinteisillä internetsivuilla (ns. some-painikkeet).

kuluttajien jaettavaksi tarkoitetun maksullisen alkoholimainonnan ostami-
nen sosiaalisen median palvelussa (esimerkiksi ns. uutisvirtamainokset).

2.6 Yhdistetyt tarjoukset ja ohjelmapaketit

Vakiintuneesti on katsottu, että tarjous, jossa ruoka-annos ja mieto alkoholi-
liannos myydään yhteishinnalla, on sallittu alla mainituin edellytyksin:

- Tarjous koskee vain yksittäistä alkoholijuoma-annosta. Samalla on ker-
rottava, että valittavana on myös alkoholiton vaihtoehto.
- Juomaa ei saa mainostaa ilmaisena tai kaupan päälle tulevana, juoma
ei ole ”ilmainen”, koska asiakas maksaa siitä yhteishinnan.

Viranomaiskäytännössä on pidetty sallittuna:

- Sisällyttää pääsylipun hintaan yksi annos samalla käyntikerralla tarjot-
tavaa mietoa alkoholijuomaa. Samalla on kerrottava, että valittavana on
myös alkoholiton vaihtoehto. Juomaa ei saa mainostaa ”ilmaisena”,
koska asiakas maksaa siitä pääsylipun hinnassa.
- Sisällyttää anniskelupaikassa järjestettävän ohjelmallisen tapahtuman
yhteydessä ravintolan myymän ohjelmalipun hintaan yksi mieto alkoholi-
juoma-annos tervetuliaisjuomana sekä aterijaumina rajattu, kohtuulli-
nen määrä mietoja alkoholijuomia. Tarjolla tulee olla myös alkoholiton
vaihtoehto. Ohjelmalipun hintaan ei lähtökohtaisesti saa sisällyttää vä-
keviä alkoholijuomia, sillä lippua on käytännössä lähes mahdotonta
myydä, ilman että toiminta muodostuisi kielletyksi väkevien alkoholi-
juomien markkinoinniksi.

Dnro V/7895/2018

20.2.2018

Kun markkinoidaan ravintolan esimerkiksi ruokaa, alkoholijuomaa ja ohjelmaa sisältäviä paketteja, on huomioitava, ettei muu kuin luvanhaltija saa myydä näitä paketteja. Ravintolan ja kuluttajan välissä ei saa olla muuta tahoa, joka ostaa alkoholia sisältävän paketin ravintolalta ja myy sen edelleen kuluttajille, koska alkoholijuoman vastikkeellinen välittäminen on rikoslaissa säädetty rangaistavaksi.

2.7 Kanta-asiakastilaisuudet

Luvanhaltija voi satunnaisesti järjestää kanta-asiakkaille ajallisesti rajattuja tilaisuuksia, joissa tarjoillaan maksutta mietoa alkoholijuomaa. Kanta-asiakkaalta edellytetään olemassa olevaa asiakassuhdetta. Kutsu tilaisuuteen on lähetettävä etukäteen ja sen on oltava henkilökohtainen. Tilaisuudessa saadaan tarjoilla maksutta vain kohtuullinen määrä alkoholijuomaa. Tarjoiltavat juomat voivat sisältää myös väkeviä alkoholijuomia, mutta niitä ei markkinointikiellon johdosta ole mahdollista muutoin markkinoida tai esimerkiksi tuoda tilaisuuden kutsussa esiin.

Yksityistilaisuuden aikana ravintola tai kyseinen ravintolaosasto tulee olla suljettu muulta yleisöltä. Tilaisuuden päätyttyä ravintola voi jatkaa normaalisti toimintaansa myös muulle yleisölle avoimena ravintolana.

2.8 Tuote-esittelyt

Anniskelualueella voidaan esimerkiksi messutapahtumassa esitellä alkoholijuomia. Yleisölle avoimessa tilaisuudessa ei esiteltäviä alkoholijuomia saa tarjoilla ilmaiseksi tai nimelliseksi katsottavalla hinnalla. Alkoholijuomien esittelyyn liittyvä juomien nauttiminen on toteutettava alkoholilain säännösten mukaisesti.

Alkoholialan näytteilleasettajien on sovittava anniskeluluvan haltijan kanssa esiteltävien alkoholijuomien toimittamisesta anniskeltavaksi sekä esittelyyn liittyvistä muista käytännön järjestelyistä. Anniskelupaikassa saa anniskella ja nauttia vain sinne laillisesti toimitettua alkoholijuomaa.

2.9 Alkoholijuomien mainostaminen yleisellä paikalla

Pääsäännön mukaan alkoholijuomien mainonta yleisellä paikalla on kielletty.

Poikkeuksena tästä ravintola saa kertoa ikkunassaan tai tilan ulkopuolella asiallisesti ravintolassa tarjolla olevien mietojen alkoholijuomien saatavuudesta ja hinnoista. Myyntipaikkojen ulkopuolella tuotetta ei saa tuoda esiin esimerkiksi erityisen suurikokoisella mainoksella tai muuten huomiota herättävällä tavalla. Tuotteen kuvaus ei myöskään saa olla selkeästi mainonnallinen, esim. tuotteen laadun, maun tai muiden ominaisuuksien laajempi kuvaileminen ei ole sallittua.

Ilmoitus on sijoitettava myyntipaikan välittömään läheisyyteen. Vain perustellusta, esimerkiksi sijaintiin ja paikan hankalaan löydettävyyteen liittyvästä syystä mainos voidaan sijoittaa muualle kuin näköyhteyden päähän myyntipaikasta.

Dnro V/7895/2018

20.2.2018

Asiakkaan tulee voida mieltää alkoholimainoksen ja sen myyntipaikan toiminnallinen yhteys. Esimerkiksi kauppakeskuksen yleinen valotaulu keskuksen ulkopuolella ei ole luvanhaltijan mainontaa.

Ulkoanniskelualueilla mm. mainosvarjojen ja kalusteiden osalta mainonta ei saa olla niin huomiota herättävää ja anniskelualueen ulkopuolelle kohdistettua, että sitä voitaisiin pitää yleisten paikkojen mainontakiellon kiertämisenä.

Mietoja alkoholijuomia saa mainostaa saatavuuden ja hinnan osalta esimerkiksi:

- anniskelupaikan ikkunassa kirjaimin tai tunnuskuvin
- ns. A-ständissä anniskelupaikan välittömässä läheisyydessä
- anniskelupaikan markiiseissa
- ulkoanniskelualueen mainosvarjoissa

2.10 Alkoholijuomien hinnasta annettavan hyvityksen kieltö

Alkoholilain 51.2 §:n mukaan alkoholijuoman hinnasta annettavan hyvityksen, joka lasketaan alkoholijuomien tai muiden kulutushyödykkeiden ja palvelujen ostojen perusteella, tarjoaminen ja maksaminen on kielletty sekä vähittäismyynnissä että anniskelussa. Alkoholien myyntiä ei saa edistää ravintolan kanta-asiakaskorttien tai etuohjelmien yhteydessä siten, että alkoholien ostaminen olisi ostohyvityksen johdosta sitä halvempaa, mitä enemmän alkoholijuomia tai muita kulutushyödykkeitä ostaa.

Säännös kieltää kaikenlaiset hyvitysjärjestelyt. Hyvitys on yleistermi, joka kattaa sekä bonukset että muissa muodoissa tarjottavat edut, kuten esimerkiksi maksutapaedut. Näin ollen sekä bonuksen, maksutapaedun että muiden mahdollisten ostohyvitysten tarjoaminen ja maksaminen alkoholijuoman hinnasta annettavan hyvityksen tai alkoholijuoman ostamisesta kertyvän hyvityksen muodossa on kielletty 1.3.2018 lähtien.

Kanta-asiakashinnat ja -alennukset sekä henkilökunta-alennukset ovat jatkossakin mahdollisia myös alkoholijuomista.

Tarkempia tietoja alkoholijuomien markkinoinnista saa Valviran ohjeesta, joka käsittelee alkoholien markkinointia.

3. Valvonta ja seuraamukset

3.1 Omavalvonta

Luvanhaltijalla on oltava riittävät ja oikeat tiedot toiminnastaan ja siihen liittyvistä laissa säädetyistä velvoitteista sekä niiden käytännön toteuttamiseen liittyvistä riskeistä (AlkoL 56 §).

Luvanhaltijan on laadittava kirjallinen suunnitelma toimintansa lainmukaisuuden varmistamiseksi (omavalvontasuunnitelma), noudatettava sitä ja pidettävä sen toteuttamisesta kirjaa. Suunnitelma on pidettävä ajan tasalla (AlkoL 56 §).

Dnro V/7895/2018

20.2.2018

Omavalvontasuunnitelmassa tulee kuvata, mitkä ovat riskit 1 §:ssä tarkoitettujen haitallisten vaikutusten syntymiseen, miten lain noudattamista seurataan, miten kriittisten tilanteiden riskien hallinta toteutetaan ja miten havaitut puutteellisuudet korjataan (AlkoL 56 §).

Omavalvontasuunnitelma saadaan tarvittaessa yhdistää elintarvikelain ja tupakkalain (549/2016) mukaiseen omavalvontasuunnitelmaan (AlkoL 56 §).

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset omavalvontasuunnitelman laatimisesta sekä sen sisällöstä ja toteuttamisesta (AlkoL 56 §).

3.2 Viranomaisvalvonta

Aluehallintovirastot valvovat alueellaan alkoholijuomien vähittäismyyntiä ja anniskelua sekä alkoholijuomien markkinointia (AlkoL 60 §). Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolla (Valvira) on oikeus valvontaan koko maassa (AlkoL 60 §). Valvontakäynnit anniskelupaikkoihin tehdään suunnitelmallisesti ja usein yhdessä poliisin sekä muiden viranomaisten kanssa. Erityisesti yhteistyötä on tehostettu vero-, ulosotto-, tulli-, poliisi- ja työsuojeluviranomaisten kanssa harmaan talouden ja talousrikollisuuden ehkäisemiseksi ravintola-alalla.

Valviran tehtäviin kuuluvat aluehallintovirastojen alkoholilupahallinnon ja valvonnan ohjaus, alkoholihallinnon tieto- ja viestintäpalveluiden tuottaminen sekä alkoholijuomien vähittäismyynnin ja anniskelun sekä mainonnan ja myynninedistämisen valvonta koko maassa. Valviran ohjauksen tarkoituksena on turvata lain yhdenmukainen soveltaminen koko maassa (AlkoL 60 §).

Valviralla ja aluehallintovirastoilla on valvontaa varten oikeus päästä tarkastamaan anniskelupaikan tiloja ja toimintaa sekä valvonnassa tarvittavia asiakirjoja ja saada valvonnan kannalta tarpeelliset ilmoitukset, tiedot ja asiakirjat. Valviralla ja aluehallintovirastoilla on myös oikeus ottaa ja saada korvauksetta valvontaa varten tarvittavat näytteet (AlkoL 62 §).

Valvontakäynnillä tarkastaja pyrkii toimimaan siten, etteivät asiakkaat ja normaali ravintolatyöskentely häiriintyisi. Tarkastaja esittäytyy luvanhaltijan edustajalle näyttämällä hänelle virkakorttinsa. Luvanhaltijan edustajan ja henkilökunnan tulee toimia tarkastajan kanssa hyvässä yhteistyöhennessä. Ei ole esimerkiksi tarkoituksen mukaista ilmoittaa asiakkaille, että paikalla on tarkastaja. Tämä voi aiheuttaa turhaa hämminkiä.

Tarkastaja keskustelee luvanhaltijan edustajan kanssa anniskelupaikassa mahdollisesti havaitsemistaan rikkomuksista ja epäkohdista. Valvontakäynnistä tehdään tarkastuspöytäkirja, josta jäljennös annetaan luvanhaltijalle tai tämän edustajalle tai toimitetaan sähköisesti. Pöytäkirja voi sisältää selvityspyynnön luvanhaltijalle, jos anniskelupaikassa on todettu rikkomuksia ja epäkohtia.

Dnro V/7895/2018

20.2.2018

Jos anniskelupaikan henkilökunta ei kykene säilyttämään järjestystä vähittäismyynti- tai anniskelupaikassa, asiakaspaikkamäärää koskevia rakentamis-, turvallisuus- tai anniskelumääräyksiä on merkittävästi rikottu tai yleisen järjestyksen ja turvallisuuden varmistaminen alueella sitä edellyttää, poliisi voi kieltää vähittäismyyntin tai anniskelun enintään meneillään olevan myynti- tai anniskeluajan ajaksi. Kiellosta on ilmoitettava lupaviranomaiselle. (AlkoL 67 §).

Poliisilla on käytössä sähköinen tarkastusilmoitus, jolla anniskelupaikoissa havaitut rikkomukset ja epäkohdat voidaan saattaa välittömästi aluehallintoviraston tietoon mahdollisia alkoholilain mukaisia jatkotoimenpiteitä varten. Poliisi voi antaa anniskelupaikassa työskentelevälle henkilölle, esimerkiksi tarjoilijalle, sakkorangaistuksen, jos tämän on havaittu rikkoneen anniskelusäännöksiä.

3.3 Sanktiot anniskelusäännösten rikkomisesta

Valvontaviranomainen voi kieltää luvanhaltijaa jatkamasta alkoholilaissa tarkoitettua elinkeinotoimintaa siltä osin kuin se on olennaisesti hyvän tavon vastaista eikä kyseistä toimintaa ole korjattu tai lopetettu asetetussa kohtuullisessa määräajassa kohtuullisessa ajassa valvontaviranomaisen kehotuksesta huolimatta (AlkoL 68 §).

Lupaviranomainen voi määrätä luvanhaltijan maksamaan vähintään 300 euron ja enintään 1 000 euron seuraamusmaksun, jos anniskelussa on rikottu anniskelua koskevia säännöksiä tai saadun luvan tai hyväksynnän ehtoja tai rajoituksia taikka laiminlyöty säädettyjä velvollisuuksia tai anniskelupaikassa tai sen välittömässä läheisyydessä on esiintynyt järjestyshäiriöitä, jotka johtuvat omavalvontasuunnitelman puutteellisuudesta tai sen noudattamatta jättämisestä (AlkoL 71 §).

Seuraamusmaksun suuruutta arvioitaessa otetaan huomioon menettelyn laatu, vahingollisuus ja toistuvuus. Seuraamusmaksu voidaan määrätä säädettyä pienempänä, jos siihen on nämä seikat huomioon ottaen tai menettelyyn liittyvien lieventävien seikkojen vuoksi muuten perusteltua aihetta. Seuraamusmaksua ei määrätä, jos menettelyä on pidettävä vähäisenä tai jos maksun määrääminen on menettelyn laatu, toistuvuus, suunnitelmallisuus, omavalvontasuunnitelman noudattaminen ja muut olosuhteet huomioon ottaen kohtuutonta. Luvanhaltijalle voidaan tällöin antaa huomautus, jos siihen on aihetta. (AlkoL 71 §).

Lupaviranomainen voi peruuttaa luvan tai hyväksymisen määräajaksi tai pysyvästi, jos toiminnanharjoittaja huomautuksen antamisen tai seuraamusmaksun määräämisen jälkeen jatkaa edellä tarkoitettua velvollisuutensa rikkomista tai laiminlyöntiä ja menettelyä on pidettävä olennaisena. Määrääjän pituudesta määrättäessä otetaan huomioon erityisesti peruuttamisen perusteena olevan toiminnan vakavuus ja teko-olosuhteet. Lupa tai hyväksyminen voidaan peruuttaa pysyvästi vain, jos menettelyä jatketaan seuraamusmaksun määräämisen tai määräaikaisen luvan peruuttamisen jälkeen tahallisesti ja se on myös kokonaisuutena arvostellen törkeää. (AlkoL 72 §).

Dnro V/7895/2018

20.2.2018

Vaikka huomautusta ei ole annettu tai seuraamusmaksua määrätty, lupa tai hyväksyminen voidaan peruuttaa määräajaksi, jos luvanhaltija rikkoo alkoholilaissa säädettyjä olennaisia velvollisuuksiaan tavalla, joka osoittaa ilmeistä piittaamattomuutta 56 §:ssä tarkoitettuja velvollisuuksiaan kohtaan, tai pysyvästi, jos toiminnanharjoittaja rikkoo tätä lakia vakavaa vaaraa ihmisten terveydelle aiheuttavalla teolla tai laiminlyönnillä ja menettely on ollut kokonaisuutena arvostellen törkeää. (AlkoL 72 §).

Lupa tai hyväksyminen voidaan peruuttaa pysyvästi, jos toiminnanharjoittaja rikkoo tätä lakia vakavaa vaaraa ihmisten terveydelle aiheuttavalla teolla tai laiminlyönnillä, jos menettely on ollut kokonaisuutena arvostellen törkeää (AlkoL 72 §).

Lupa tai hyväksyminen tulee peruuttaa, jos luvanhaltija sitä pyytää tai hakemuksessa annettujen virheellisten tietojen tai olosuhteiden muutoksen vuoksi luvan tai hyväksymisen edellytykset eivät ole voimassa, eikä tilannetta ole korjattu asetetussa määräajassa (AlkoL 72 §).

3.4 Sanktiot alkoholilain mainontasäännösten rikkomisesta

Alkoholijuomien markkinoinnin valvonta kuuluu ensisijaisesti kullekin aluehallintovirastolle toimialueellaan. Aluehallintovirastojen toimialuejaot ja yhteystiedot löytyvät osoitteesta www.avi.fi. Valvira valvoo koko maan laajuista eli useamman kuin yhden aluehallintoviraston alueella tapahtuvaa tai valtakunnallisesti toteutettua alkoholijuomien markkinointia.

Alkoholilain 68–70 §:ssä säädetään markkinointirikkomusten seuraamuksista. Sanktiot voidaan kohdistaa sekä markkinoinnin tilaajan että toimeenpanijaan sekä näiden palveluksessa olevaan.

Havaitessaan alkoholilain säännösten tai määräysten vastaista toimintaa tai epäkohtia Valviran tai aluehallintovirasto voi antaa vapaamuotoista ohjausta toiminnan korjaamiseksi.

Jos ohjaus ei riitä lainvastaisen toiminnan lopettamiseksi, voi Valvira tai aluehallintovirasto kieltää markkinointitoimen tilaajaa tai toimeenpanijaa sekä näiden palveluksessa olevaa jatkamasta tai toistamasta säännösten vastaista toimintaa.

4. Anniskeluluvan hakeminen

Anniskelulupa voidaan myöntää luonnolliselle henkilölle tai oikeushenkilölle (AlkoL 12 §). Anniskelulupa myönnetään toistaiseksi voimassa olevana tai määräaikaisena (AlkoL 9 §).

Anniskelulupa on elinkeinonharjoittaja- ja anniskelupaikkakohtainen (AlkoL 10 § ja 18 §).

Anniskelulupa voidaan myöntää myös hakijalle, jolla ei ole anniskelupaikkaa, jos anniskelua on tarkoitus harjoittaa ilmoituksella AlkoL 20 §:ssä tarkoitettulla tavalla hyväksytyllä anniskelualueella järjestettävissä tilaisuuksissa tai anniskeltaessa matkailupalvelujen yhteydessä suljetuille retkelle osallistuville seurueille (AlkoL 19 §).

Dnro V/7895/2018

20.2.2018

Elinkeinonharjoittaja, jolle on jo myönnetty anniskelulupa johonkin paikkaan, ei voi aloittaa alkoholijuomien anniskelua uudessa liikepaikassa ennen kuin hän on saanut anniskeluluvan myös siihen. Jos anniskeluluvan saanut elinkeinonharjoittaja luovuttaa anniskelupaikan toiselle, joka jatkaa siinä liiketoimintaa, ei uusi elinkeinonharjoittaja saa anniskella alkoholijuomia kyseessä olevassa anniskelupaikassa ennen kuin lupaviranomaisen on hakemuksesta myöntänyt hänelle anniskeluluvan. Jos luvanhaltija haluaa siirtää toiminnan uuteen liikehuoneistoon, on siihen haettava uusi anniskelulupa.

Rikoslain 50 a luvussa ovat säännökset alkoholijuomien luvattomasta myynnistä. Se, joka luvattomasti myy tai muutoin korvausta vastaan välittää, kaupaksi tarjoaa tai kaupan pitää alkoholijuomaa, voidaan tuomita alkoholirikoksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi. Rikoksen tuottama taloudellinen hyöty on tuomittava menetetyksi niin kuin rikoslaissa on säädetty.

Alkoholijuomien anniskeluluvan myöntää hakemuksesta se aluehallintovirasto, jonka toimialueella hakijan anniskelupaikka sijaitsee. Jos anniskelu ei tapahdu tietyn aluehallintoviraston alueella, luvan myöntää hakijan kotipaikan aluehallintovirasto tai, jos hakijalla ei ole kotipaikkaa Suomessa, Etelä-Suomen aluehallintovirasto. (AlkoL 7 §).

Hakemus on syytä panna vireille riittävän aikaisin ennen ravintolan avaamista tai omistajanvaihdosta, sillä anniskelu ilman lupaa tai edelliselle yrittäjälle myönnetyllä luvalla on lain vastaista. Anniskelulupa myönnetään vasta, kun hakijan ja anniskelualueen on todettu täyttävän luvan saamisen edellytykset.

Anniskelulupaa haetaan lomakkeella, jonka saa aluehallintovirastosta tai osoitteesta www.suomi.fi. Lomakkeesta selviävät hakemukseen liitettävät asiakirjat. Kaikkien hakijoiden pitää lupahakemuksessaan ilmoittaa Y-tunnus. Täytetty lomake liitteineen palautetaan aluehallintovirastolle, joka tarvittaessa pyytää asiassa lausunnon poliisilta ja kunnalta. Tarvittaessa varataan vaikutusmahdollisuus anniskelupaikan lähiympäristölle (AlkoL 21 §). Lausuntoja tai selvityksiä voidaan pyytää myös muilta tarpeellisiksi katsuilta tahoilta.

Lupahakemukseen on liitettävä sellainen lupaharkinnan kannalta tarpeellinen selvitys hakijasta, toiminnasta, sen vaikutuksista ja muista merkityksellisistä seikoista, joka ei jo ole lupaviranomaisen käytössä. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset lupahakemuksen sisällöstä sekä hakemukseen liitettävistä selvityksistä (AlkoL 8 §).

4.1 Hakijaa koskevat vaatimukset

Anniskelulupa on myönnettävä elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain (122/1919) 1 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettulle luonnolliselle henkilölle tai oikeushenkilölle, jolla on tässä alkoholilaissa säädetty hakijaan liittyvät ja toiminnan harjoittamiseen tarvittavat edellytykset (AlkoL 12 §).

Dnro V/7895/2018

20.2.2018

Luvan myöntämisen edellytyksenä on luonnolliselle henkilölle, että:

- 1) hakija on täysi-ikäinen, hänen toimintakelpoisuuttaan ei ole holhoustoimesta annetun lain (442/1999) 18 §:n nojalla rajoitettu eikä hänelle ole mainitun lain 8 §:n 1 momentin nojalla määrätty edunvalvojaa;
- 2) hakija ei ole konkurssissa ja hän kykenee varallisuutensa puolesta huolehtimaan toiminnasta ja lakisääteisten velvollisuuksiensa täyttämisestä;
- 3) hakija tunnetaan luotettavaksi ja hän on henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan tehtävään sopiva (AlkoL 13 §).

Luvan myöntämisen edellytyksenä on oikeushenkilölle, että:

- 1) hakija ei ole konkurssissa ja se kykenee varallisuutensa puolesta huolehtimaan toiminnasta ja lakisääteisten velvollisuuksiensa täyttämisestä;
- 2) sen hallintoelimiin kuuluvat henkilöt ja toimitusjohtaja sekä avoimessa yhtiössä yhtiömiehet ja kommandiittiyhtiössä vastuunalaiset yhtiömiehet täyttävät edellä mainitut edellytykset (AlkoL 13 §).

Luvan myöntämisen edellytykset eivät täyty edellä tarkoitetulla tavalla, jos hakijan tai henkilön aikaisempi toiminta osoittaa kokonaisuutena hakijan tai henkilön ilmeisen sopimattomaksi harjoittamaan alkoholilain mukaista elinkeinotoimintaa (AlkoL 13 §).

Aikaisempina toimintana pidetään sitä, että:

- 1) hakija tai henkilö on huomattavissa määrin tai toistuvasti laiminlyönyt verojen tai muiden julkisten maksujen suorittamisen taikka henkilö on käyttänyt määräysvaltaa oikeushenkilössä, joka on vastaavalla tavalla laiminlyönyt verojen tai muiden julkisten maksujen suorittamisen;
- 2) hakija tai henkilö on ulosmittauksen tai muun selvityksen mukaan muutoin kuin tilapäisesti kykenemätön vastaamaan veloistaan;
- 3) hakijalta tai henkilöltä on viimeksi kuluneen viiden vuoden aikana peruutettu pysyvästi alkoholilain mukainen lupa, taikka henkilö on käyttänyt määräysvaltaa oikeushenkilössä, jolta on saman ajan kuluessa peruutettu pysyvästi tämän lain mukainen lupa;
- 4) henkilö on viimeksi kuluneiden viiden vuoden aikana tuomittu rangaistukseen tahallisesta elinkeinotoiminnan harjoittamiseen liittyvästä rikoksesta, josta voi seurata vankeutta;
- 5) henkilön voidaan päihtyneenä tehtyjen rikosten tai rikkomusten taikka päihtymyksen vuoksi tehtyjen poliisilain (872/2011) 2 luvun 2 §:ssä tarkoitettujen kiinniottamisten perusteella katsoa käyttävän väärin päihdyttäviä aineita (AlkoL 13 §).

Luvan myöntämisen edellytykset voidaan arvioida tosiasiallisten olosuhteiden mukaisesti, jos hakemuksesta tai olosuhteista muutoin käy selvästi ilmi, että hakijan toimintaa johtaa tai sen hallintoa hoitaa muu kuin aikaisemmin mainittu henkilö ja menettelyyn liittyvät järjestelyt on esitetty tosiasiallisten olosuhteiden vastaisesti luvan myöntämisen edellytyksistä annettujen säännösten kiertämiseksi (AlkoL 13 §).

Perusteilla olevan osakeyhtiön, osuuskunnan tai yhdistyksen nimiin ei anniskelulupaa voida myöntää, koska nämä ovat oikeuskelpoisia vasta rekisteröinnin jälkeen. Mikäli lupaa tällaisessa tapauksessa haetaan ja se myönnetään yksityishenkilön nimiin, tulee lupa-asia rekisteröinnin tapahtuttua saattaa lupaviranomaisen käsiteltäväksi, jos liiketoimintaa harjoitetaan yhteisön lukuun. Perustettu avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö voivat

Dnro V/7895/2018

20.2.2018

hakea lupaa omiin nimiinsä sen jälkeen, kun yhtiötä koskeva perusilmoitus on jätetty rekisteriviranomaiselle.

4.2 Määräaikainen anniskelulupa

Anniskelulupa myönnetään toistaiseksi, ellei hakija ole hakenut määräaikaista lupaa, ellei toiminta ole luonteeltaan määräaikaista tai ellei lupaviranomainen katso perustellusta syystä, että lupa on myönnettävä enintään yhden vuoden ajaksi hakijan tai luvanvaraisen toiminnan edellytysten tai toiminnan vaikutusten seuraamiseksi (AlkoL 9 §).

Peruste määräaikaisen luvan myöntämiseen ja seurantaan voi olla esimerkiksi luvanhaltijan huomattava verovelka, jota hän lyhentää maksusuunnitelman mukaisesti. Maksusuunnitelman noudattamalla puutteet taloudellisissa edellytyksissä voivat korjaantua. Määräaikaisen luvan myöntäminen voi olla perusteltua myös luvanhaltijan luotettavuuden seuraamiseksi. Syynä tähän voi olla esimerkiksi, että luvanhakija on aikaisemmin syyllistynyt rikoksiin, jotka lupaviranomaisen tulee ottaa huomioon lupaharkinnassa, tai hänellä epäillään perustellusti olevan päihdeongelma.

Jos samassa paikassa aikaisemmin harjoitetusta anniskelutoiminnasta on aiheutunut häiriöitä ja haittaa ympäristölle tai yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle, voidaan anniskelulupa myöntää toiminnan vaikutusten seuraamiseksi määräaikaisena.

Uudessa alkoholilaissa ei ole säännöstä tilapäisestä anniskeluluvasta. Tapahtumia kuten festivaaleja varten voidaan hakea määräaikaista anniskelulupaa. Tilaisuuksissa voidaan anniskella myös ilmoituksella, mutta se edellyttää, että alue on hyväksytty etukäteen anniskelualueeksi alueen omistajan tai haltijan toimesta.

4.3 Anniskelupaikkaa koskevat vaatimukset

Ennen anniskelun aloittamista on haettava ja saatava anniskelulupa siihen huoneistoon tai paikkaan, jossa anniskelutoimintaa on tarkoitus harjoittaa (AlkoL 2 § ja 18 §).

Alkoholijuomien anniskelulupa koskee anniskelupaikan anniskelualuetta ja se myönnetään majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetussa laissa (308/2006) tarkoitettua ravitsemistoimintaa harjoittavalle hakijalle, jos:

- 1) hyväksyttävä anniskelualue on kooltaan ja rakenteiltaan sellainen, että se on viranomaisten ja luvanhaltijan valvottavissa; ja
- 2) hakija on laatinut 56 §:ssä tarkoitettun omavalvontasuunnitelman (AlkoL 18 §).

Anniskelulupa voidaan edellä todetun estämättä myöntää majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetussa laissa tarkoitettulle matkustajalle tapahtuvaan anniskeluun majoitushuoneessa sekä suljetuille seurueille tapahtuvaan anniskeluun luvanhaltijan kokoustilassa tai vastaavalla alueella (kuten saunatiloissa). Lain esitöissä todetaan, että hotellihuoneissa ja mainituissa kokous- ja saunatiloissa ei ole järjestelyn luonteen vuoksi varsinaista valvontaa, josta syystä säännös on selvyiden vuoksi kirjoitettu alkoholilakiin. (AlkoL 19 §.)

Dnro V/7895/2018

20.2.2018

Kahdelle tai useammalle hakijalle saadaan myöntää lupa anniskeluun yhdellä anniskelualueella samanaikaisesti, jos yksi hakija ilmoittaa vastavansa alueen valvonnasta (AlkoL 19 §). Tällaisella yhteisellä anniskelualueella ei kuitenkaan voi jatkaa anniskelua klo 1.30 jälkeen (AlkoL 44 §).

Lupaviranomainen voi anniskelualueen hyväksyessään sallia, että asiakkaat kuljettavat alkoholijuomia saman anniskelupaikan anniskelualueelta toiselle luvanhaltijan omavalvontasuunnitelmassa hyväksymällä tavalla. Lupaviranomaisen hyväksymisen asiakkaiden alkoholijuomien kuljettamiselle voi hakea myös jo voimassa olevaan anniskelulupaan. (AlkoL 36 §).

Anniskelualueeksi ei saa hyväksyä urheilu-, liikunta-, musiikki- tai muun niihin verrattavan tapahtuman yleistä katsomotilaa. Anniskelualueeksi voidaan kuitenkin hyväksyä katsomotila edellä tarkoitetuissa tapahtumissa, jos se on varattu yksinomaan 18 vuotta täyttäneille henkilöille (AlkoL 18 §). Anniskelulupaviranomainen voi hyväksyä yleisen katsomotilan tai sen osan anniskelualueeksi ja rajoittaa hyväksynnän voimassaolon lupaehdolla vain sellaisiin aikoihin tai tapahtumiin, kun kyseinen anniskelualue on varattu vain täysi-ikäisille henkilöille.

Lupaviranomainen saa määrätä anniskelulupaan tai anniskelualueen hyväksymiseen anniskelualueeseen liittyviä ehtoja ja rajoituksia valvonnan turvaamiseksi, jos:

1) anniskelu tapahtuisi pääosin lapsille tai nuorille tarkoitettujen tai heidän käyttämiensä tilojen yhteydessä tai välittömässä läheisyydessä tai paikassa, jossa elinkeinotoiminnan on katsottava kohdistuvan pääosin lapsiin ja nuoriin;

2) anniskelu tapahtuisi urheilutapahtumassa tai tilaisuudessa, joka on luonteeltaan perhetapahtuma tai johon muuten osallistuu runsaasti lapsia ja nuoria.

Lupaviranomainen saa määrätä anniskelulupaan tai anniskelualueen hyväksymiseen paikan sijainnista, toiminnan erityisestä luonteesta tai toiminnassa esille tulleista muista erityisistä olosuhteista johtuvia anniskelualueeseen liittyviä ehtoja ja rajoituksia, jos ne ovat välttämättömiä valvonnan turvaamiseksi anniskelupaikassa ja sen ympäristössä, järjestyshäiriöiden ja meluhaitan ehkäisemiseksi asuinympäristössä tai yleisen järjestyksen ja turvallisuuden varmistamiseksi.

Edellä tarkoitettut ehdot ja rajoitukset on mitoitettava siten, että ne eivät estä eivätkä kohtuuttomasti vaikeuta luvanhaltijan ravitsemistoiminnan harjoittamista. Jos ehtoja ja rajoituksia asetetaan luvanhaltijan käynnissä olevaan toimintaan, ne saadaan määrätä tulemaan voimaan aikaisintaan 30 päivän kuluttua päätöksen tiedoksiannosta. Lupaviranomaisen on luvanhaltijan hakemuksesta muutettava lupaan liitettyjä ehtoja ja rajoituksia tai poistettava ne viipymättä, jos toiminnan luonne tai muut erityiset olosuhteet ovat muuttuneet siten, etteivät ne enää ole välttämättömiä.

Dnro V/7895/2018

20.2.2018

4.4 Anniskeluajan jatkaminen

Anniskelua saa jatkaa kello 1.30:n jälkeen enintään kello 4:ään lupaviranomaiselle tehdyn kirjallisen ilmoituksen perusteella (*jatkoaikailmoitus*). Ilmoitus on toimitettava lupaviranomaiselle vähintään kolme viikkoa ennen suunnitellun jatkoajan käyttöönottoa. Ilmoituksessa on annettava jatko-aika-anniskelun kestoa ja ajankohtia koskevat sekä anniskelutoiminnasta aiheutuvien vaikutusten arviointia varten tarpeelliset tiedot (AlkoL 44 §).

Lupaviranomaisen on toimitettava jatkoaikailmoitus terveydensuojelulain (763/1994) 15 §:ssä tarkoitettua käsittelyä varten kunnan terveydensuojeluviranomaiselle. Tarkemmat säännökset ilmoituksesta ja siihen liitettävistä selvityksistä annetaan valtioneuvoston asetuksella (AlkoL 44 §).

Anniskelua saa jatkaa kello 4:ään ulkotilassa ja anniskelun saa aloittaa aikaisintaan kello 7, jos lupaviranomainen on myöntänyt siihen luvan (*jatkoaikalupa*). Lupaa ei saa myöntää ulkotilaan, jos anniskelusta voi syntyä terveystahtaa asuinympäristössä. Lupa anniskelun aloittamiseen aikaisintaan kello 7 saadaan myöntää vain luvanhaltijan majoituspaikan aamiaistarjoiluun.

Anniskelua ei saa jatkaa kello 1.30:n jälkeen kahden tai useamman luvanhaltijan yhteisellä anniskelualueella.

Lupaviranomaisen voi asettaa mm. järjestyksen valvontaan, anniskelu-aikaan ja meluhaittojen ehkäisyyn liittyviä ehtoja ja rajoituksia, jos ne ovat välttämättömiä valvonnan turvaamiseksi anniskelupaikassa ja sen ympäristössä, järjestyshäiriöiden ja meluhaitan ehkäisemiseksi asuinympäristössä tai yleisen järjestyksen ja turvallisuuden varmistamiseksi. Lupaviranomainen saa kieltää anniskelun jatkamisen, jos terveydensuojeluviranomainen toteaa siitä aiheutuvan terveydensuojelulaissa tarkoitettua terveystahtaa lähiympäristön asukkaille eikä haittaa voida ehkäistä luvanhaltijan toimenpiteillä. (AlkoL 22 § ja 44 §).

Kunnalla on oikeus asukkaidensa turvallisuuden edistämiseksi kieltää anniskelun jatkaminen tai rajoittaa sitä määrättyllä kunnan alueella. Kunnan päätös voi koskea kaikkia viikonpäiviä tai määrättyjä viikonpäiviä ja se voi olla voimassa toistaiseksi tai määräajan. Päätös tulee voimaan aikaisintaan kuuden kuukauden kuluttua siitä, kun päätös on tullut lainvoimaiseksi (AlkoL 44 §).

Jos anniskelua jatketaan anniskelupaikassa kello 1.30:n jälkeen, luvanhaltijan tulee asettaa yksi yksityisistä turvallisuuspalveluista annetussa laissa (1085/2015) tarkoitettu järjestyksenvalvoja jokaista alkavaa sataa asiakasta kohti valvomaan järjestystä ja turvallisuutta anniskelupaikassa ja sen välittömässä läheisyydessä kello 1.30:stä asiakkaiden alkoholijuomien nauttimisen päättämiseen asti (AlkoL 45 §).

Lupaviranomainen voi pienentää vaatimusta tai poistaa sen kokonaan, jos luvanhaltija esittää jatkoaikailmoituksessa tai kirjallisessa hakemuksessa, että vaatimus on selvästi tarpeeton paikan toiminta-ajatuksen tai muun vastaavan syyn vuoksi, tai edellyttää edellä säädetystä poiketen

Dnro V/7895/2018

20.2.2018

useampien järjestyksenvalvojen määräämistä, jos se on välttämätöntä (AlkoL 45 §).

4.5 Anniskelupaikan vähittäismyyntilupa

Anniskelupaikassa voidaan myydä korkeintaan 5,5 % alkoholijuomia normaalien alkoholijuomien vähittäismyyntin sääntöjen mukaisesti asiakkaille mukaan otettavaksi, jos aluehallintovirastolta on haettu ja saatu korkeintaan 5,5 % alkoholijuomien vähittäismyyntilupa anniskelupaikkaan. Anniskelupaikan yhteyteen voi saada myös tilaviinin tai käsityöläisluen vähittäismyyntiluvan, mikäli täyttää luvan saamisen edellytykset. (AlkoL 17 §).

Enintään 5,5 % alkoholijuomien vähittäismyyntilupa voidaan myöntää anniskeluluvan yhteyteen vain anniskelussa olevien alkoholijuomien vähittäismyyntiin. Määräaikaisen anniskeluluvan tai etukäteen ilmoitetun anniskelulueen yhteyteen vähittäismyyntilupa saadaan myöntää vain sellaiseen useiden alkoholijuomien valmistajien esittelytilaisuuteen, jonka tarkoituksena on esitellä tuotteita kuluttajille. (AlkoL 17 § ja 20 §).

Lupaviranomainen saa asettaa vähittäismyyntin kassa- ja myyntijärjestelyjä koskevia lupamääräyksiä, jos paikan sijaintiin tai toimintaan liittyy erityisiä valvonnan tai yleisen järjestyksen ja turvallisuuden riskejä tai jos samassa toimipaikassa harjoitetaan myös anniskelua (AlkoL 17 §).

Lupaviranomainen voi rajoittaa anniskelupaikan vähittäismyyntin myyntiaikaa ja asiakkaille myytäviä myyntimääriä, jos se on välttämätöntä valvonnan turvaamiseksi anniskelupaikassa ja sen ympäristössä, järjestyshäiriöiden ja meluhaitan ehkäisemiseksi asuinympäristössä tai yleisen järjestyksen ja turvallisuuden varmistamiseksi (AlkoL 22 §).

4.6 Anniskelu tilaisuuksissa ja tapahtumissa

Uudessa alkoholilaissa ei ole säännöstä tilapäisestä anniskeluluvasta. Tapahtumia kuten festivaaleja varten voidaan hakea määräaikaista anniskelulupaa (AlkoL 8 §). Tilaisuuksissa voidaan anniskella myös ilmoituksella, mutta se edellyttää, että alue on hyväksytty etukäteen anniskelualueeksi alueen omistajan tai haltijan toimesta (AlkoL 20 §).

Tapahtuma-, kokous- ja juhlatila ja vastaava alue voidaan tilan tai alueen omistajan tai haltijan hakemuksesta hyväksyä anniskelualueeksi. Tällaisella hyväksytyllä anniskelualueella voi anniskelutoimintaa harjoittaa sellainen toimija, jolla on aikaisemmin myönnetty anniskelulupa. Anniskelusta tulee ilmoittaa lupaviranomaiselle viimeistään kolme vuorokautta ennen tilaisuuden alkua. Jos anniskelu liittyy matkailupalveluun, luvanhaltijan anniskelutilaisuudet saadaan ilmoittaa suunniteltujen reittien tarkkuudella enintään vuodeksi kerrallaan. Tilojen ja alueen hyväksymismenettelystä sekä tilaisuudesta ilmoittamisesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. (AlkoL 20 §).

Pitopalvelutilaisuuksissa, jotka järjestetään asiakkaan omissa tiloissa tai muissa tiloissa, jotka eivät ole anniskelualuetta tai ravitsemisliikettä, on alkoholijuomien hankinnassa ja tarjoilussa otettava huomioon alkoholilain välittämistä koskevat säännökset. Alkoholilain 84 §:n mukaan alkoholijuomien välittäminen palkkiota vastaan on kielletty. Alkoholilain luvatonta

Dnro V/7895/2018

20.2.2018

myyntiä ja välittämistä koskevat rangaistussäännökset ovat rikoslain 50 a luvussa.

Alkoholilakia rikotaan, jos pitopalveluyritys hankkii tilaisuuteen alkoholijuomat järjestäjän pyynnöstä ja perii alkoholijuomien toimittamisesta tai niiden tarjoilusta palkkion. Ongelmia ei yleensä synny, jos tilaisuuden järjestäjä itse hankkii alkoholijuomat tilaisuuteen ja pitopalveluyritys hoitaa vain niiden tarjoilun muun tarjoilun yhteydessä. Pitopalveluyritys saa laskuttaa tilaisuuden järjestäjää henkilökunnan käytöstä esimerkiksi tuntiveloituksen mukaan.

Jos pitopalveluyrityksellä on hallinnassaan huoneisto, jossa yritys säännöllisesti harjoittaa maksullista pito- ja juhlapalvelutoimintaa, on kyseessä ravitsemisliike, jossa tapahtuvaan alkoholitarjoiluun pitää hankkia anniskelulupa.

4.7 Hakemuksen peruuttaminen

Jos aluehallintovirastolle toimitettu hakemus peruutetaan ennen kuin asia on käsitelty loppuun, käsittelymaksu on puolet siitä maksusta, joka hakijalta olisi muuten peritty.

4.8 Muutokset yhtiön omistus- ja hallintasuhteissa

Jos lupa on myönnetty oikeushenkilölle ja oikeushenkilön omistukseen, sopimukseen tai muuhun järjestelyyn perustuva määräysvalta siirtyy, luvan haltijan on ilmoitettava siitä lupaviranomaiselle kahden viikon kuluessa määräysvallan siirtymisestä (AlkoL 11 §).

4.9 Muutokset anniskelutoiminnassa

Jos luvan haltija päättää muuttaa toimintansa luonnetta tai laajuutta oleellisesti siten, että myönnetty lupa ei enää kata muutunutta toimintaa, luvan haltijan tulee hakea luvan muuttamista ennen muutoksen toteuttamista. Muutosta ei saa toteuttaa ennen kuin lupaviranomainen on hyväksynyt luvan muuttamisen (AlkoL 11 §). Mikäli luvan haltijan nimessä tai liikepaikan nimessä tapahtuu muutoksia, nämä on aina ilmoitettava lupaviranomaiselle tiedoksi. Lupaviranomainen vie tiedot luparekisteriin, jonka oikeellisuus on tärkeää mm. tavarantoimitusten ja valvontamaksujen perinnän kannalta.

4.9.1 Anniskelualueen muuttaminen

Anniskelualueen muutokset voivat koskea anniskelupaikan sisätiloja tai ulkotiloja taikka anniskelupaikasta erillään olevien rakennusten tiloja. Muutokset voivat olla pysyviä tai tilapäisiä.

Anniskelualueetta saadaan muuttaa luvan haltijan ilmoituksen perusteella. Ulkotiloissa anniskelualueetta ei kuitenkaan saa laajentaa ilmoituksen perusteella. Ilmoitus anniskelualueen muutoksesta tulee toimittaa lupaviranomaiselle vähintään kolme viikkoa ennen muutoksen suunniteltua käyttöönottoa. Lupaviranomaisen tulee kahden viikon kuluessa ilmoituksen

Dnro V/7895/2018

20.2.2018

vastaanottamisesta ilmoittaa, jos muutos ei täytä anniskelualueen hyväksymiselle säädettyjä edellytyksiä. (AlkoL 18 §).

4.10 Omistajanvaihdos ja toiminnan siirtäminen uuteen liikehuoneistoon

Anniskelulupaa tai muuta alkoholilain mukaista lupaa ja siihen sisältyviä oikeuksia ei saa myydä eikä muutoin luovuttaa kokonaan tai osittain toiselle (AlkoL 10 §).

Jos anniskeluluvan saanut elinkeinonharjoittaja luovuttaa anniskelupaikan toiselle, joka jatkaa siinä liiketoimintaa, ei uusi elinkeinonharjoittaja saa anniskella alkoholijuomia kyseessä olevassa anniskelupaikassa ennen kuin lupaviranomainen on hakemuksesta myöntänyt hänelle anniskeluluvan.

Jos luvanhaltija haluaa siirtää toiminnan uuteen liikehuoneistoon, on hänen siihen haettava uusi anniskelulupa.

4.11 Anniskelutoiminnan lopettaminen

Alkoholijuomien myynnin lopettamisesta on tehtävä kirjallinen ilmoitus aluehallintovirastolle. Jos anniskeluluvan haltija asetetaan konkurssiin, konkurssipesä voi halutessaan jatkaa alkoholijuomien myyntiä korkeintaan yhden vuoden ajan konkurssin alkamisesta. Konkurssipesän on ilmoitettava aluehallintovirastolle myynnin jatkamisesta saadakseen lupanumeron toiminnan jatkamiselle. (AlkoL 72 §.)

Alkoholijuomien anniskeluluvan haltija saa toiminnan loppuessa tai siirtyessä toiselle myydä alkoholijuomavarastonsa ilman tukkumyyntilupaa toiselle luvanhaltijalle. Luovutushinta on ostajan ja myyjän sovittavissa. Myyjän on ilmoitettava myynnistä aluehallintovirastolle 30 päivän kuluessa hallinnan siirtymisestä (AlkoL 30 §).

Alkoholijuomavarasto voidaan myös siirtää luvanhaltijan toiseen myyntipaikkaan tai palauttaa tukkumyyjälle. Luvanhaltijan tulee myös toimittaa aluehallintovirastolle tiedot lopetuspäivään mennessä suoritetuista myynneistä. Alkoholijuomavaraston luovutuksesta uudelle omistajalle tai toiseen myyntipaikkaan on laadittava asiakirja, josta käy ilmi, kuinka paljon mitäkin alkoholijuomaa siirretään. Asiakirja on toimitettava aluehallintovirastolle.

4.12 Käsittelyajat

Hakemus on tehtävä hyvissä ajoin, koska sen käsittely eri tahoilta pyydettyine lausuntoineen vie aikaa.

Alkoholilain uudistuksen seurauksena muuttuvat lausuntokäytännöt, lähiympäristön kuulemisen lisääntyminen sekä hakemusruuhka tuovat huomattavaa epävarmuutta käsittelyajan pituuden ennustamiselle.

Aluehallintovirastoissa lupa-asioiden keskimääräinen käsittelyaika on ennen alkoholilain kokonaisuudistusta ollut noin kuukausi.

Dnro V/7895/2018

20.2.2018

5. Lupa- ja valvontamaksut

Lupaviranomainen perii luvanhaltijalta suoritemaksuja tekemistään lupapäätöksistä ja vuotuisen valvontamaksun. Taustalla on valtion maksuperustelakiin liittyvä periaate, jonka mukaan työn aiheuttaja maksaa siihen liittyvät kustannukset. Maksut ovat ulosottokelpoisia ilman tuomiota tai päätöstä (Maksuperustelaki (150/1992) 11 § 2 mom.). Jos maksuvelvollinen katsoo, että maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, hän voi vaatia siihen oikaisua maksun määränneeltä viranomaiselta kuuden kuukauden kuluessa maksun määräämisestä.

Toistaiseksi voimassa olevien anniskelu- ja vähittäismyyntilupien haltijoilta peritään vuosittain lupa- ja toimipaikkakohtaiset valvontamaksut. Lisäksi anniskeluajan jatkamisesta peritään vuosittainen valvontamaksu. (AlkoL 75 §).

Uudelta luvanhaltijalta ei peritä valvontamaksua ensimmäiseltä kalenterivuodelta.

Anniskelun valvontamaksut laskutetaan kalenterivuosittain viimeistään 30.4. niiltä luvanhaltijoilta, joilla on ollut edellä mainittu lupa voimassa 1.4. Luvanhaltijalta ei peritä valvontamaksua sen kalenterivuoden osalta, jolloin hänen toimintansa on loppunut viimeistään 31.3.

Aluehallintovirastojen lupamaksuista säädetään valtioneuvoston asetuksella ja Valviran lupamaksuista sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

Lisätietoja

Ylitarkastaja Juuso Nieminen,
sähköposti: alkoholi@valvira.fi

Johtaja *Jussi Holmalahti*
Jussi Holmalahti

Ylitarkastaja *Juuso Nieminen*
Juuso Nieminen

Jakelu

Aluehallintovirastot
Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry
Anniskelupassikoulutuksia järjestävät oppilaitokset
Sosiaali- ja terveysministeriö

Muut ohjeet

Alkoholijuomien vähittäismyynti (Valviran ohje 5/2018)
Ohje alkoholin markkinoinnista (Valviran ohje 6/2018)